Graudkopības nozares apskats par 2015. gadu

Augu veģetācija 2015. gada marta vidū, agrāk nekā ierasti, bija sākusies daļā Latvijas – Kurzemē un Zemgalē. Savukārt Latgalē un Vidzemē veģetācija sākās marta otrajā pusē. Kurzemē un Zemgalē pirmie bija pamodušies ziemas rudzi, tritikāle, rapši un tad – ziemas kvieši. Latgalē un Vidzemē veģetācija sākās vēlāk, jo sniegs no laukiem pazuda tikai marta sākumā, turklāt gaisa temperatūra naktīs, pretēji temperatūrai Zemgalē un Kurzemē, bija zem nulles.

Marta otrajā dekādē Kurzemē un Zemgalē aktīvi sākās sējumu piebarošana ar papildmēslojumu. Kurzemnieki jau uzsāka slāpekļa mēslojuma došanu. Zemgales reģionā jutīgo teritoriju robežās darbi tika sākti pēc 15. marta, jo līdz šim datumam nedrīkstēja izkliedēt nekāda veida kūtsmēslus, slāpekli saturošus minerālmēslus zālājos un jebkāda veida minerālmēslus – pārējiem kultūraugiem. Intensīvākus sējumus saimnieki uzsāka piebarot ar kompleksajiem minerālmēsliem. Tā kā ziemāju veģetācijas atjaunošanās bija agra, lai iegūtu augstas pārtikas graudu ražas, mēslošanu ar slāpekli šajā sezonā lielākā daļa saimnieku sadalīja trīs daļās.

Sezonas sākumā ražas potenciāls bija vērtējams kā labs līdz vidējs. Labvēlīgais pavasaris augiem nodrošināja labus apstākļus cerošanai. Pavasaris bija pietiekami mitrs un silts, un graudu sēju varēja uzsākt salīdzinoši agri – Kurzemē un Zemgalē jau aprīļa pašā sākumā. Daudzviet Latgalē sējas darbi nedaudz aizkavējās, jo lauki bija pārmitri no pavasara lietavām. Vasaras rapsis 2015. gadā valstī iesēts nelielās platībās – ap 20 tūkst. hektāros. Vasaras rapša audzēšanā, kā jau pēdējos gadus pierasts, ievērojamas grūtības saimniekiem sagādāja kaitēkļu ierobežošana, īpaši – krustziežu spīdulis, kas bija ļoti aktīvs. Griķu lauki salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem auga ļoti labi. Mitrais maijs tiem bija nācis par labu, – laukos bija ļoti laba biezība, kas ļāva cerēt uz labām ražām.

Centrālās statistikas pārvaldes dati rāda, ka 2015. gadā graudu kopējā raža sasniedza 3,0 milj. tonnu, kas ir par 794,3 tūkst. tonnu jeb 35,7% vairāk nekā 2014. gadā. Tādējādi pārsniegts 2014. gada rekords un sasniegta Latvijas vēsturē lielākā graudu kopraža. Graudaugu ražības pieaugums bija vērojams visos Latvijas reģionos. Zemgalē, kur graudaugu sējumi veido 30% no visiem graudaugu sējumiem valstī, graudaugu vidējā ražība sasniedza 52,9 centnerus no viena hektāra, un iegūti 35,3% no visas Latvijas graudu kopražas. Kurzemē graudaugu vidējā ražība sasniedza 44,7 centnerus, Vidzemē – 39,5 centnerus, Latgalē – 37,0 centnerus. Rapša vidējā ražība pieauga no 18,5 centneriem 2014. gadā līdz 32,9 centneriem 2015. gadā, savukārt kopējā rapša sēklu raža pieauga par 107,2 tūkst. tonnu jeb 57,8%. 2015. gadā 2,7 reizes pieaugušas pākšaugu kopējās platības, tai skaitā ar lauka pupām apsētās platības – par 17,5 tūkst. hektāru jeb 3,1 reizi. Kartupeļu stādījumu platības un kopraža samazinājās attiecīgi par 7,3% un 1,6%, bet to vidējā ražība no viena hektāra pieauga par 6,1%.

Oskars Balodis,
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra
Augkopības nodaļas vadītājs